

Platteland **ook** Breedbandland

“Satelliet als breedbandoplossing
voor ons platteland”

Over ASTRA

Dit document is opgesteld door ASTRA Benelux B.V. onderdeel van SES ASTRA (hierna te noemen ASTRA). ASTRA is de belangrijkste Europese aanbieder van omroep- en breedbanddiensten via satelliet met een bereik van meer dan 117 miljoen Europese huishoudens. ASTRA is onderdeel van SES, een van de grootste satellietbedrijven ter wereld en genoteerd aan de beurzen van Parijs en Luxemburg. In Nederland verzorgt ASTRA voor Canal Digitaal de digitale TV-distributie via satelliet naar meer dan 800.000 huishoudens. De in deze notitie genoemde "breedbandinternet via satelliet"¹ wordt onder de naam *ASTRA2Connect* via lokale partners in een tiental Europese landen aangeboden, met name in gebieden waar geen "vast" breedbandinternet via ADSL en kabel beschikbaar is omdat dit economisch gezien niet rendabel is.

De opsteller van deze notitie wil graag in overleg treden met vertegenwoordigers van de ministeries van LNV en EZ om gezamenlijk de mogelijkheden te verkennen om ook in Nederland de buitengebieden met behulp van internet via satelliet versneld te ontsluiten en daarna in goed overleg te bepalen met welke partners dit project wordt uitgevoerd.

Colofon

Astra Benelux B.V., Mozartlaan 27d, Hilversum, Internet www.ses-astra.com
Tel: (+31) 35 6254490, Fax: (+31) 35 6254499, Email benelux@ses-astra.com
ASTRA is een handelsmerk van SES ASTRA S.A., een SES bedrijf.

---

¹ Breedbandinternet via satelliet betekent dat zowel het up- en downloaden van internetdata snel (breedbandig) via satelliet wordt afgehandeld.

Management samenvatting

Nederland kent een hoge breedbanddekking en heeft daarmee een koppositie in Europa. De ambitie om van Nederland een Breedbandland te maken, lijkt dus geslaagd. Desondanks is het voor veel huishoudens en bedrijven in het buitengebied vaak nog niet mogelijk aansluiting te vinden op breedband.

Naar schatting 114.000 agrarische ondernemingen en huishoudens hebben hier last van. Zij hebben de keus uit een te trage of een te dure verbinding. Voor een goede bedrijfsvoering is snel en betrouwbaar internet tegenwoordig echter een voorwaarde. Het ontbreken ervan leidt tot onnodig zware administratieve lasten bij huishoudens, bedrijven en bij de overheid.

Kortom: voor volwaardige deelname aan het sociale en economische verkeer in onze moderne maatschappij is het noodzakelijk om toegang te hebben tot breedbandinternet.

Breedband via satelliet biedt de oplossing voor deze problematiek. Voor een vast bedrag per maand kunnen huishoudens en bedrijven in deze buitengebieden breedbandinternet ontvangen zonder dat er nieuwe infrastructuur hoeft te worden aangelegd.

Daarvoor moet echter eenmalig een flinke investering worden gedaan. Een veilige en betrouwbare installatie kan variëren van € 650 tot € 900. Vaak is dit een te hoge financiële drempel. Een eenmalige subsidie van € 600, zoals ook in andere Europese landen is gerealiseerd, kan deze financiële drempel wegnemen.

Tweede Kamerlid Joop Atsma (CDA) heeft in een breed gesteunde motie de regering verzocht te onderzoeken of er een stimuleringsregeling kan komen voor agrarische ondernemers die willen investeren in breedbandinternet via satelliet.

In deze notitie is een stimuleringsregeling uitgewerkt. Deze gaat uit van een eenmalige subsidie van € 600 per locatie, als bijdrage in de aansluitkosten. De raming is dat 57.000 bedrijven en huishoudens gebruik gaan maken van deze regeling. Het totaal benodigde subsidiebedrag is dan € 34.200.000.

Ook de Europese Commissie maakt zich sterk om de buitengebieden te voorzien van breedbandinternet en daarmee de slagkracht van het platteland te bevorderen. De Commissie roept Lidstaten op gebruik te maken van het Platteland Ontwikkelingsprogramma (POP) om daarmee een *boost* te geven aan het economische en sociale leven op de plattelandsgebieden. In het Europees Economisch Herstelplan wil de Commissie bovendien €1 miljard extra uittrekken voor de ontsluiting van de buitengebieden. Naar verwachting zal de Europese Raad daar nog voor april 2009 een besluit over nemen.

Dit initiatief van de Europese Commissie biedt Nederland kansen om ook het platteland Breedbandland te maken.

Inhoudsopgave

Over ASTRA.....	2
Management samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding.....	5
2. Belang voor de overheid	7
3. Belang voor het platteland.....	7
4. Reikwijdte.....	9
5. Breedbandoplossingen	9
6. Mogelijke subsidieregeling	10
7. Europe: “better access for rural areas”	12
8. Bestaande subsidiemogelijkheden.....	13
9. Subsidietoekenning.....	13
10. Kwaliteitsborging	14
11. Conclusie: Platteland ook Breedbandland!.....	14
12. Bronnen	15

1. Inleiding

Nederland is al jaren een van de meest vooruitstrevende landen op het gebied van breedbandverbindingen. Er zijn meerdere breedbandinfrastructuren (kabel, xDSL, glas, wireless en satelliet), er is keuze uit meerdere aanbieders en een toenemend gebruik van Internet door zowel huishoudens, bedrijven, instellingen als de overheid. *Triple-play* (telefonie, internet en RTV) is ingeburgerd en vrijwel iedereen is tegenwoordig mobiel bereikbaar. Breedband is tegen deze achtergrond niet meer weg te denken uit onze samenleving.

Hoewel Nederland een hoge breedbanddekking heeft, is het voor de huishoudens en bedrijven in de buitengebieden momenteel nog niet altijd mogelijk aansluiting te vinden op breedband. Voor de telecom- en kabelsector wegen de investeringen en operationele kosten voor breedbandaansluitingen niet op tegen de verwachte baten. Deze partijen zijn ook niet verplicht deze investeringen te doen in het kader van de universele dienstverlening. **Van deze “marktimperfectie” ondervinden in Nederland 88.000 huishoudens en 26.000 veelal agrarische bedrijven de nadelige consequenties.** Voor hen bestaat slechts de mogelijkheid om gebruik te maken van een trage en daardoor kostbare inbelverbinding². Soms is UMTS beschikbaar, maar is de kwaliteit niet overal voldoende en kunnen de kosten ook behoorlijk oplopen. Deze situatie is “digitaal prehistorisch” stelt agrariër Bauke Jan Bierma³. “Het is net alsof je op een kar op de snelweg rijdt, terwijl de rest van de wereld je met volle snelheid inhaalt”. Omdat de meeste landbouwondernemers ook letterlijk fysiek gebonden zijn aan hun werkplek is het voor hen niet mogelijk te kiezen waar zij werken en wonen. Een vrije keus voor ADSL- of kabelbreedband is er dus niet.

Breedbandinternet via satelliet biedt de oplossing voor deze problematiek. Tegen een vast maandtarief kunnen huishoudens en bedrijven gebruik maken van breedbandinternet. **De enige drempel zijn de relatief hoge eenmalige kosten. Deze variëren van €650 tot €900.** De complexiteit van de installatie kan per locatie verschillen. Voor veel huishoudens en bedrijven in de buitengebieden is dit een te hoge financiële drempel.

Deze situatie was voor Tweede Kamerlid Joop Atsma (CDA) aanleiding een motie in te dienen, die in december 2008 met steun van de coalitiepartijen, de VVD en de SGP werd aangenomen. In deze motie wordt de regering verzocht te onderzoeken of er een stimuleringsregeling in het leven kan worden geroepen voor agrarische ondernemers die zouden willen investeren in breedbandinternet via satelliet (Vergaderjaar 2008-2009, 31 700 XIV, nr. 81 (Zie Appendix)).

Tevens wordt in deze motie gevraagd te onderzoeken of hiervoor modulatie- en/of POP-gelden beschikbaar kunnen worden gesteld. Genoemde motie richt zich primair op de belangen van de agrarische ondernemers, voor wie breedbandinternet essentieel is voor een optimale bedrijfsvoering.

---

² Een inbelverbinding via een reguliere telefoonaansluiting was twee decennia geleden de eerste mogelijkheid om toegang te krijgen tot internet (via toen nog PTT Telecom). Eind vorige eeuw is deze opgevolgd door breedband ADSL en kabelinternet.

³ Bauke Jan Bierma is een agrariër die als een van de eerste het ASTRA2Connect systeem in gebruik mocht nemen.

De minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft in haar voorlopige reactie op de motie aangegeven dat de problematiek een breder karakter heeft. Zij wijst op het feit dat naar schatting 200.000 plattelandsbewoners te maken hebben met dezelfde problematiek. De minister heeft daarom te kennen gegeven de motie ook onder de aandacht te brengen bij de staatssecretaris van Economische Zaken⁴.

De constatering van de minister van LNV ten aanzien van de reikwijdte van de problematiek maakt het belang van een spoedige oplossing alleen maar groter. Doel van deze notitie is daaraan een bijdrage te leveren.

In andere Europese landen wordt de satelliet al met succes ingezet om de buitengebieden te voorzien van breedbandinternet. In sommige landen heeft de overheid een eenmalige subsidie beschikbaar gesteld om de eerdergenoemde financiële drempel te verlagen. Andere Europese landen overwegen hetzelfde. In deze context is het belangrijk te vermelden dat ook de Europese Commissie het belang van breedbandinternet op het platteland zwaar vindt wegen. De Commissie heeft zich tot doel gesteld om de breedbandkloof die bestaat tussen stedelijke en rurale gebieden te overbruggen. Door deze kloof te overbruggen, hoopt de Commissie tegemoet te komen aan de doelstelling van de Lissabon-strategie, namelijk meer duurzame groei en betere banen. De Commissie is van mening dat de financiële crisis de noodzaak om het platteland te ontsluiten alleen maar heeft vergroot. De Commissie heeft daarom het voornemen om in het kader van het Europees Economisch Herstelplan €1 miljard beschikbaar te stellen om de breedbandkloof te overbruggen. In een mededeling van de Commissie ("Better access for rural areas to modern ICT") aan de Europese Raad en het Europees Parlement, roept de Commissie de Lidstaten daarom op om gebruik te maken van de fondsen die beschikbaar komen als de Raad hiermee akkoord gaat. In hetzelfde document verwijst de Commissie expliciet naar satelliet als technologische oplossing voor ICT-aansluitingen in de buitengebieden van de Europese Unie⁵.

In dit document wordt allereerst het belang van breedbandinternet in de buitengebieden nader uiteengezet; niet alleen voor bedrijven en huishoudens, maar ook voor diverse overheidsdiensten. Vervolgens worden mogelijke oplossingen voor breedbandinternet in buitengebieden in kaart gebracht en getoetst op geschiktheid en beschikbaarheid. Tenslotte wordt een inventarisatie gepresenteerd van subsidiemogelijkheden die de eenmalige investeringen voor breedbandinternet in de buitengebieden moeten helpen verlagen.

Het uiteindelijke doel is om de naar schatting 114.000 veelal kleine agrarische bedrijven en huishoudens buiten het bereik van traditionele breedbandoplossingen digitaal te ontsluiten. Voor deze 'vergeten' groep Nederlanders wordt daarmee werken, thuisleren en het onderhouden van sociale contacten gemakkelijker, sneller en goedkoper. Door het in leven roepen van een stimuleringsmaatregel voor breedband op het platteland geeft de overheid invulling aan twee belangrijke speerpunten van beleid: de stimulering van de uitrol van breedband en de ontwikkeling van de economische slagkracht van het platteland.

---

⁴ De staatssecretaris F. Heemskerk van EZ heeft aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal kenbaar gemaakt om voor 1 april 2009 de motie van een reactie te voorzien.

⁵ COM (2009) 103, 03.03.2009

2. Belang voor de overheid

De Nederlandse overheid is verklaard voorstander van digitalisering. Een bekende term die hiermee verband houdt, is de zogenaamde elektronische overheid (*e-government*). De overheid heeft hiermee als doel een effectievere en efficiëntere dienstverlening te kunnen aanbieden aan de burger. In de Rijksbrede ICT-agenda wordt breedband een van de speerpunten genoemd. De publiekprivate samenwerking 'Nederland-Breedbandland', was een groot succes en is inmiddels gestopt omdat haar doelstellingen behaald zijn. Deze doelstellingen waren voornamelijk gericht op het Midden- en Kleinbedrijf in de dienstensector. **In het kader van de nota Vernieuwing Rijksdienst uit 2007 spreekt de regering haar ambitie uit om de administratieve lastendruk voor burgers en bedrijven en overheden onderling terug te dringen.** De regering wil dit bereiken door minder administratieve rompslomp, makkelijker procedures bij vergunningaanvragen en een betere dienstverlening en informatievoorziening. Toegang tot een snelle Internetverbinding voor iedereen is daartoe, gelet op de toenemende omvang van informatiestromen, een voorwaarde.

Ook het ministerie van LNV heeft als doelstelling meer gebruik te willen maken van ICT-toepassingen. Zij hoopt hiermee irritaties bij de burger en bedrijven weg te kunnen nemen doordat informatie sneller en gemakkelijker kan worden aangeleverd en ontvangen. **De Dienst Regelingen van het ministerie van LNV stelt in haar jaarverslag van 2007 dat zij in 2008 de doelstelling heeft om 40% van de opgaven digitaal te ontvangen. Dit zal leiden tot vermindering van de administratieve lasten omdat digitale gegevens zich gemakkelijker laten koppelen dan papieren gegevens.** Hierdoor hoeft de burger maar één keer gegevens te verzenden naar de overheid als kosteneffectief alternatief voor de procedure waarbij afzonderlijke overheidsinstanties de burger vragen dezelfde informatie per post te versturen. Een breedbandverbinding voor de burger, ook in de buitengebieden, is hiervoor van essentieel belang.

Digitale ontsluiting van het platteland leidt niet alleen tot een efficiëntere bedrijfsvoering en informatie-uitwisseling met de overheid, maar ook tot een toename van economische activiteit in de regio. En daarmee tot meer werkgelegenheid en innovatie. Uit onderzoek van de European Space Agency naar de voordelen van breedbandinternet blijkt dat de netto voordelen van de investeringen in breedbandinternet om de digitale kloof in Europa te overbruggen, de kosten van deze investeringen met 69% overstijgen⁶.

3. Belang voor het platteland

Voor een goede bedrijfsvoering is breedbandinternet anno 2009 onmisbaar. Internet biedt de mogelijkheden om effectief en efficiënt contact te leggen en te onderhouden met de klant, de overheid, zakenrelaties, het personeel en andere belanghebbenden. Breedbandinternet zorgt ervoor dat ondernemers toegang krijgen tot een grote bron van informatie en ook snel kunnen anticiperen op veranderingen in de markt.

---

⁶ A Cost benefit Analysis for Broadband connectivity in Europe (2004), prepared by PriceWaterhouseCoopers.

Dit geldt ook voor de agrarische sector. Wet- en regelgeving hebben grote invloed op de productie en productiesystemen van agrariërs. Het is van eminent belang dat zij snel op de hoogte kunnen zijn van veranderingen hieromtrent. Naast up-to-date kennis van wet- en regelgeving dient een moderne agrariër ook over actueel inzicht te beschikken in de markt en de concurrentie. “Een verandering van de prijs van uien met één cent kan al leiden tot een daling of een verhoging van de inkomsten met € 16.000”, stelt agrariër Bierma in een interview (zie Appendix). Een landbouwsubsidie in een ander land of een prijsdaling van een concurrent is essentiële kennis waarover een agrariër snel dient te beschikken.

Internet via een inbelverbinding, waar bedrijven in buitengebieden nu alleen over beschikken, maakt deze kennisvergaring onnodig traag en dus tijdrovend en duur. Toegang tot breedbandinternet biedt agrariërs de mogelijkheid om hun producten van het begin tot aan het eind van het productieproces te volgen (on-line *tracking and tracing*). Alle gegevens over bemesting, gewasbescherming, het planten en het oogsten worden geregistreerd en bijgehouden op Internet.

Daarnaast wordt ook de administratieve last fors verminderd omdat veel zaken, zoals het versturen en ontvangen van formulieren digitaal (en dus sneller) afgehandeld kunnen worden. **Uit cijfers van de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV blijkt dat van alle digitaal aangeleverde informatie slechts één procent foutief is. Ter vergelijking; van de handmatig aangeleverde informatie blijkt maar liefst dertig procent fouten te bevatten.** Hier komt bij dat ook het financiële verkeer grotendeels gedigitaliseerd is. Aldus brengt internet een tijdsbesparend en dus ook een kostendrukkend effect voor zowel de ondernemer als de overheid met zich mee.

Recente CPB-cijfers verontrusten ook LTO Nederland. Voorzitter Jan Maat schrijft in Uitgelicht⁷ *“Alle tegenspoed komt tegelijk: een verwachte economische krimp van 3,5%, een sterk teruglopende export, een groeiende werkloosheid en een afnemend vertrouwen in de economie bij zowel consument als bedrijfsleven.”* En verderop *“... Duidelijk is dat de overheid zich qua uitgaven en bestedingen hoe dan ook beperkingen zal moeten opleggen. Overheidsbeleid kan uiteindelijk hooguit aanvullend én stimulerend zijn. Smeerolie werkt juist goed als een machine dreigt vast te lopen”*.

Een goede breedbandverbinding is niet alleen essentieel voor volwaardige deelname aan het zakelijke verkeer, ook de maatschappij is tegenwoordig zo ingericht dat een snelle Internetverbinding onontbeerlijk is. **Vele sociale contacten worden tegenwoordig gelegd en onderhouden op internet via sociale netwerken. Ook het onderwijs verlangt dat leerlingen thuis en op school volwaardig gebruik kunnen maken van de voordelen van snel internet. Breedband als voorwaarde voor optimale deelname aan het maatschappelijke verkeer is daarom een extra noodzaak voor digitale ontsluiting van buitengebieden.**

---

⁷ LTO Nederland, uit Uitgelicht 20 februari 2009

4. Reikwijdte

Op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Centraal Planbureau kan worden vastgesteld dat in buitengebieden in Nederland ongeveer *88.000 huishoudens* momenteel geen toegang hebben tot ADSL- of kabelinternet. Verder hebben ongeveer *80.000⁸ veelal agrarische bedrijven*, waarvan naar schatting 26.000 in de buitengebieden, evenmin toegang tot ADSL- of kabelinternet (zie ook paragraaf 6 en Appendix).

Tabel 1: Totaal aantal huishoudens en bedrijven in de buitengebieden zonder ADSL- of kabelinternet

Huishoudens	88.000
Veelal agrarische bedrijven	26.000
Totaal	114.000

Hoewel dit aantal in absolute zin groot genoemd mag worden, is het een relatief klein aandeel van het totale aantal huishoudens⁹ en bedrijven in Nederland. **Er dient dus slechts een kleine stap gezet te worden om tot 100% breedbanddekking te komen en daarmee de internationale positie die Nederland nu inneemt op het gebied van breedband verder te verstevigen.**

Zoals uit de volgende paragrafen zal blijken, kan breedbandsubsidie hiertoe een effectief middel zijn.

5. Breedbandoplossingen

Er zijn in Nederland meerdere toegangsmogelijkheden tot breedband. Deze zijn verschillend in technologie, prijs en beschikbaarheid (zie Tabel 2 en de Appendix). In de stedelijke gebieden is er volop keuze. Toegang tot ADSL- en kabelinternet is daar relatief eenvoudig en betaalbaar. Dit geldt echter niet in de buitengebieden. Uit de informatie in de Appendix is af te leiden dat in de buitengebieden internet via satelliet een goed alternatief is voor ADSL en de kabel.

Andere *wireless* alternatieven, zoals UMTS, zijn duur voor gemiddeld zakelijk en particulier gebruik, omdat de kosten voor dataverkeer bij actief gebruik erg kunnen oplopen. Bovendien is UMTS niet overal beschikbaar en neemt de kwaliteit van de verbinding af naarmate de afstand tussen de gebruiker en de centrale antenne groter is. WiMAX wordt ook vaak genoemd als alternatief voor breedband in de buitengebieden. Evenals UMTS heeft WiMAX het probleem dat de kwaliteit afneemt naarmate er een grotere afstand is tussen de ontvanger en de antenne. Voor buitengebieden is dit dus geen rendabele oplossing. Daar komt nog bij dat de benodigde frequenties nog geveild moeten worden.

Breedbandinternet via satelliet is ook in dit licht een goed alternatief omdat een maandelijkse *flat fee* betaald wordt en er dus niet extra betaald hoeft te worden voor dataverkeer.

⁸ 77.000 agrarische bedrijven (land- en tuinbouw), waarvan 50.000 Lid van LTO Nederland, 2.700 binnenschippers en 270 zeevissers.

⁹ Eind 2008 zijn in Nederland 4.800.000 huishoudens aangesloten op breedbandinternet (74% van het totaal aantal huishoudens).

Tabel 2: Belangrijkste type breedbandaansluitingen in Nederland¹⁰

Type breedband aansluiting	ADSL	Kabel	Satelliet	UMTS	Telefoon
Type verbinding	Vast	Vast	Draadloos	Draadloos	Inbel analoog/ISDN
Belangrijkste aanbieder(s)	KPN	Ziggo, UPC	Astra	KPN, Vodafone	KPN
Dekking in NL	98%	95%	100%	90%	98%
Breedband (Mbps)	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Allways online verbinding	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Gebruiksgemak	Goed	Goed	Goed	Goed	Slecht
Triple Play (data/voice/rtv)	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Kenmerk	Value for money	Value for money	2 nd best na ADSL en kabel	Duur en Storingsgevoelig	Traag en kostbaar
Investering eenmalig in €	50	50	750	50	50

Belangrijke andere voordelen van breedbandinternet via satelliet zijn de directe beschikbaarheid en de betrouwbaarheid:

- er hoeft geen investering meer te worden gedaan voor de aanleg van de benodigde infrastructuur (deze zijn al gedaan door de satellietprovider);
- de benodigde randapparatuur (schotel en modem) is in Nederland beschikbaar;
- de satelliet biedt in tegenstellingen tot alle andere breedbandoplossingen 100% dekking, dus ook in de buitengebieden;
- breedbandinternet via satelliet is al in tien andere Europese landen beschikbaar en heeft zich daar bewezen als efficiënte en effectieve oplossing voor de digitale de ontsluiting van buitengebieden.

6. Mogelijke subsidieregeling

Hoewel breedbandinternet via satelliet een beschikbaar alternatief is voor buitengebieden, worden de investeringskosten (€650 – €900, zie ook paragraaf 2) als een grote financiële drempel ervaren. Om buitengebieden te ontsluiten voor breedbandinternet via satelliet, zou een eenmalige subsidie deze financiële drempel voor agrarische bedrijven en huishoudens aanzienlijk kunnen verlagen.

Het voorstel is om in buitengebieden per bedrijf of huishouden een eenmalig vast bedrag van €600 als subsidie beschikbaar te stellen. De beoogde subsidie is bestemd als bijdrage in de eenmalige aansluitkosten. Het gaat hierbij om de aanschaf van randapparatuur en de bijkomende installatiekosten.

De ervaring leert dat voor het realiseren van een goed werkende aansluiting de hulp van een professionele installateur nodig is. Daarnaast valt een aanvullend subsidiebudget te overwegen ten behoeve van goede voorlichting over de mogelijkheden en het (veilige) gebruik van breedbandinternet.

¹⁰ Een uitgebreidere tabel staat in de Appendix van dit document.

Op basis van de beschikbare gegevens¹¹ over het aantal bedrijven en huishoudens in de buitengebieden dat momenteel niet over een breedbandverbinding beschikt, wordt het benodigde subsidiebedrag berekend.

De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- Aantal agrarische bedrijven zonder breedband 26.000¹²
- Aantal huishoudens zonder breedband 88.000¹³
- Eenmalig subsidie per locatie € 600¹⁴
- Subsidieperiode drie jaar
- % dat gebruik gaat maken van subsidie 50%¹⁵

Tabel 3: totaal aantal locaties dat in aanmerking komt voor eenmalige subsidie

Aantal agrarische bedrijven zonder breedband	26.000
Aantal huishoudens zonder breedband	88.000
Totaal aantal locaties	114.000

Tabel 4: Totaal benodigde subsidiebedrag

Voorstel subsidiebedrag in € per locatie	600
Inschatting van deelname (% van locaties)	50%
Totaal benodigd subsidiebedrag	34.200.000

Wanneer de subsidie over meerdere jaren wordt verdeeld, kan de uitrol gefaseerd plaatsvinden (zie Tabel 5). Hierbij wordt in de eerste twee jaren uitgegaan van een groei van elk 15% en het laatste jaar 20%. Dit maakt het monitoren en bijsturen van de regeling mogelijk.

Tabel 5: Jaarlijkse subsidiebedragen bij gefaseerde uitrol

Uitrol over periode van 3 jaar	%	# locaties	subsidie
<i>Jaar 1</i>	15%	17.100	10.260.000
<i>Jaar 2</i>	15%	17.100	10.260.000
<i>Jaar 3</i>	20%	22.800	13.680.000
Totaal	50%	57.000	34.200.000

¹¹ Onder andere van het CBS, CPB en LTO Nederland.

¹² Dit betreft 33% van *alle* agrarische bedrijven (land- en tuinbouw), zeevissers en binnenschippers.

¹³ Gecombineerde woon- en werklocaties zijn opgenomen bij het aantal agrarische bedrijven.

¹⁴ Gemiddelde totale kosten voor aansluiting van een locatie op breedbandinternet via satelliet is € 750.

¹⁵ Eind 2008 is de penetratie breedbandinternet in Nederland 74%. Het is redelijk om te veronderstellen dat in de buitengebieden de penetratie lager zal liggen.

7. Europe: “better access for rural areas”

De Europese Commissie is sterk pleitbezorger voor breedbandontwikkeling op het platteland. Op 28 januari 2009 kondigde de Europese Commissie aan om 5 miljard euro in het kader van het Europese economische herstelplan te investeren in de economie (zie Appendix). Van deze 5 miljard euro is de Europese Commissie voornemens om 1 miljard euro te investeren in breedbandvoorzieningen voor het platteland. De Europese Commissie spreekt hierbij de ambitie uit om 100 procent *high-speed* internetdekking te realiseren in 2010 voor alle inwoners van de Europese Unie¹⁶. Volgens de Europese Commissie heeft het investeren in breedband een positief effect op de economische ontwikkeling, werkgelegenheid, innovatie en de sociale cohesie op het platteland. Aansluiting op breedbandinternet zou de Europese economie een *boost* kunnen geven van 850 miljoen euro en één miljoen banen scheppen in de periode tussen 2006 en 2015.

Als vervolg op de aankondiging van 28 januari jl., verstuurde het Directoraat Generaal Landbouw op 3 maart 2009 de mededeling “*Better access for rural areas to modern ICT*”¹⁷ aan de Europese Raad en het Europees Parlement. Hierin worden de Lidstaten opgeroepen gebruik te maken van de extra fondsen die, als de Raad hiermee akkoord gaat, beschikbaar komen (volgens huidige planning zal de besluitvorming nog voor april 2009 plaatsvinden). In dit document verwijst de Commissie expliciet naar satelliet als technologische oplossing voor ICT-aansluitingen in de buitengebieden van de Europese Unie.

Citaat uit “*Better access for rural areas to modern ICT*”

*“The role of MSs, regions and local authorities in incorporating the socio-economic needs of rural areas and the rural population into the national strategies and national/regional programs is vital. The ongoing efforts to equip the EU's rural areas with modern ICT connections including the use of new wireless and **satellite-based technologies** should continue and should be stepped up. In this context, the Commission, in its EERP has proposed an additional funding of €1.0 billion”.*

Naast de beoogde 1 miljard euro, is de Europese Commissie voornemens een half miljard euro extra beschikbaar te stellen voor ‘nieuwe uitdagingen’ met betrekking tot plattelandsontwikkeling zoals die zijn geïdentificeerd door de ‘Health-Check’ van het Gemeenschapschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De Raad moet deze plannen echter nog goedkeuren¹⁸.

Het voorstel voor een eenmalige breedbandsubsidie is niet nieuw. In andere landen zijn zoals eerder gemeld al subsidies verleend om breedbandinternet in de buitengebieden te realiseren. Frankrijk biedt huishoudens die verstoken zijn van ADSL- of kabelinternet een subsidie aan die kan oplopen tot € 600 per huishouden (afhankelijk van welke regio) voor de investeringskosten voor de breedbandverbinding via satelliet (zie Appendix). In Spanje is in 2005 een bedrag van € 26,3 miljoen vrijgemaakt om buitengesloten gebieden te voorzien van mogelijkheden tot aansluiting op breedbandinternet (zie Appendix).

---

¹⁶ European Commission Memo/09/35

¹⁷ COM (2009) 103, 03.03.2009 (ICT Actions in Rural Development Programmes 2007 – 2013)

¹⁸ Waarschijnlijk nog voor april 2009

In Duitsland, waar de breedbanddekking minder groot is dan in Nederland, is de regering overtuigd geraakt van de voordelen van breedband voor buitengebieden. Angela Merkel heeft daarom onlangs een breedbandstrategie afgekondigd in het kader van een Economisch Stimuleringsplan. Hierbij wordt expliciet de mogelijkheid van breedband via satelliet genoemd¹⁹.

8. Bestaande subsidiemogelijkheden

Naast de beoogde extra breedbandsubsidie vanuit de EU, zijn voor subsidiering van breedbandtoegang in buitengebieden al diverse bestaande mogelijkheden beschikbaar. Het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) van de Europese Commissie stelt geld beschikbaar voor de ontwikkeling van het platteland, in de meest brede zin.

Het ELFPO heeft drie algemene doelstellingen (assen) gesteld, plus een vierde doelstelling die bottom-up benaderingen wil stimuleren. As één luidt: 'het verbeteren van de concurrentiekracht van de land- en bosbouwsector.' As drie betreft het verbeteren van de levenskwaliteit en het beheer van de economische bedrijvigheid van het platteland. De doelstellingen van het ELFPO worden vervolgens 'ingekleurd' door de dertien nationale doelen die Nederland heeft geformuleerd in haar 'Nationale Plattelandsstrategie' (NPS). De maatregelen die zodoende zijn vastgesteld staan in het Nederlandse POP (plattelandsontwikkelingsprogramma), en sluiten aan bij zowel de ELFPO-assen als de NPS. Hoe Nederland het geld uit het ELFPO wil besteden, staat dus vastgelegd in het Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP).

- De ontwikkeling van satellietbreedband voor het platteland sluit voor een deel aan bij de bestaande maatregelen uit het POP. Dit zijn: maatregel 121 (de modernisering van landbouwbedrijven), maatregel 312 (steun voor micro-ondernemingen) en maatregel 321 (basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking).
- Het huidige POP-programma kan, met instemming van de Europese Commissie, aangepast te worden. Er zal een maatregel toegevoegd moeten worden die de ruimte geeft om breedbandinvesteringen op het platteland te stimuleren.
- Sinds 2007 worden de boeren gekort op de inkomenssteun uit Europa. Een deel van de steun wordt afgeroomd en gebruikt om de economische slagkracht van het platteland te vergroten. Deze modulatiegelden, vormen eveneens een bron om breedband in ruraal Nederland te introduceren. Te meer omdat minister Verburg de ambitie heeft geuit dat de afgeroomde steun terug *'naar het boerenerf'* zal gaan.

9. Subsidietoekening

Een mogelijke manier om het gebruik van breedbandinternet door betrokken ondernemers en huishoudens te stimuleren met zo weinig mogelijk administratieve lasten voor de overheid en de ontvangers is om hiervoor een voucher beschikbaar te stellen.

---

¹⁹ "Breitbandstrategie der Bundesregierung" www.zukunft-breitband.de

Deze 'breedbandbon' werkt net als de bestaande 'kennisbon' of de eerder door EZ geïntroduceerde innovatievoucher: de ondernemer kan het gebruiken om ermee te investeren in breedbandinternet. Hoe en bij wie hij dat precies wil doen (oftewel: welke aanbieder hij kiest), kan hij zelf bepalen. De bon kan gebruikt worden als bijdrage in de benodigde investering (randapparatuur en installatie).

Een eenmalige breedbandbon kan een groot deel van de eenmalige investering dekken en kan de kosten *grosso modo* op het niveau van de investering in ADSL- en/of kabelinternet brengen (gesteld dat deze beschikbaar zouden zijn). Het bijkomende voordeel van de Breedbandbon (boven een landbouwsubsidie) is bovendien dat de overheid niet direct ingrijpt in de markt. Een eventuele uitgever van deze bon zou het Regiebureau POP kunnen zijn, omdat dit bureau bekendheid geniet bij de agrarische sector.

10. Kwaliteitsborging

Bij de toekenning van een subsidie moet er uiteraard voor worden gezorgd dat het geld bij degenen terecht komt die er recht op hebben. Voor de toekenning van een subsidie aan een bedrijf of particulier wordt voorgesteld eerst een postcodecheck uit te voeren.. Deze postcodecheck is bedoeld om te controleren of dit bedrijf of huishouden gesitueerd is in een gebied waar geen normale aansluiting mogelijk is op een ADSL- of kabelnetwerk. Tevens moet worden voorkomen dat eigenaren van gebouwen, die zowel als bedrijfspand als woning worden gebruikt, slechts eenmaal aanspraak kunnen maken op de subsidie. Een actieve rol van het Regiebureau POP zou ook hier eventueel gewenst kunnen zijn. Installaties dienen verzorgd te worden door professionele en gecertificeerde installatiebedrijven, die via een acceptatietest (opleverprotocol) zorgen voor een goedwerkende (beveiligde) aansluiting.

11. Conclusie: Platteland *ook* Breedbandland!

De dringende noodzaak voor het ontsluiten van buitengebieden voor breedbandinternet is evident; het biedt essentiële maatschappelijke en economische voordelen voor burgers, bedrijven en overheden. Waarom de inzet van satelliet?

- Breedband via satelliet is een direct beschikbare oplossing, die zich in de ons omringende landen al heeft bewezen als betrouwbaar en effectief alternatief voor buitengebieden zonder een vaste breedbandinfrastructuur;
- De investeringen in de benodigde satellietinfrastructuur zijn al gedaan;
- Voor een overheid die digitalisering **en** de economische ontwikkeling van het platteland serieus neemt, biedt de satelliet een prachtige kans om via een aanvullende subsidieregeling 'twee vliegen in een klap te slaan'.

De benodigde subsidiegelden lijken voldoende beschikbaar en bovendien is er een goede kans dat de EU tot een extra bijdrage voor de digitale ontsluiting van buitengebieden zal besluiten; een bedrag dat ook het Nederlandse platteland ten goede kan komen.

Voor een totaal subsidiebedrag van ongeveer €34 miljoen kunnen ruim 57.000 kleinere agrarische bedrijven en huishoudens versneld op breedband worden aangesloten.

De opsteller beoogt met deze notitie een concrete aanzet te geven om buitengebieden versneld op breedbandinternet aan te sluiten. Ze is graag bereid mee te denken over de verdere uitwerking met betrokken instanties. Door middel van een Plan van Aanpak kunnen vervolgstappen verder worden geconcretiseerd.

12. Bronnen

www.minlnv.nl

www.minez.nl

www.verkeerenwaterstaat.nl

www.ec.europa.eu

www.lto.nl

www.ltocommerce.nl

www.regiebureau-pop.nl

www.cbs.nl

www.cpb.nl

www.nederlandbreedbandland.nl

www.zukunft-breitband.de

www.ses-astra.com

Platteland **ook** Breedbandland

“Satelliet als breedbandoplossing
voor ons platteland”

Appendix

Colofon

Astra Benelux B.V., Mozartlaan 27d, Hilversum, Internet www.ses-astra.com

Tel: (+31) 35 6254490, Fax: (+31) 35 6254499, Email benelux@ses-astra.com

ASTRA is een handelsmerk van SES ASTRA S.A., een SES bedrijf.

Inhoudsopgave

Bijlage I	Motie Joop Atsma.....	4
Bijlage II	Kengetallen buitengebieden.....	5
Bijlage III	“Ik kan nu eindelijk alles online <i>regelen</i> ”	6
Bijlage IV	Subsidie-initiatief in Frankrijk.....	7
Bijlage V	Spaanse subsidie voor buitengebieden	8
Bijlage VI	Breitbandstrategie der Bundesregierung (.DE).....	10
Bijlage VII	Verskillende typen breedbandaansluitingen.....	11
Bijlage VIII	Questions & Answers	12

Bijlage I Motie Joop Atsma

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2008–2009

31 700 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2009

Nr. 81

MOTIE VAN HET LID ATSMA C.S.

Voorgesteld 16 december 2008

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat voor ondernemers in de land- en tuinbouwsector breedbandinternet essentieel is voor een optimale bedrijfsvoering;

overwegende, dat de mogelijkheden voor breedbandinternet beperkt zijn omdat kabel en ADSL niet beschikbaar zijn, en alternatieven in het buitengebied onvoldoende gerealiseerd zijn;

overwegende, dat uit informatie van de Dienst Regelingen (DR) blijkt dat digitale gegevensaanlevering leidt tot aanzienlijk minder fouten, en zowel bij de DR als bij de ondernemers tot grote besparing op kosten en administratieve lasten leidt;

constaterende, dat recent een innovatief aanbod in de markt is gelanceerd waardoor ook in Nederland breedbandinternet via de satelliet mogelijk wordt gemaakt;

constaterende, dat hiervoor een initiële investering per huishouden of bedrijf nodig is;

verzoekt de regering te onderzoeken of een stimuleringsregeling in het leven kan worden geroepen voor agrarische ondernemers die geen alternatief hebben, en die willen investeren in breedbandinternet via de satelliet;

verzoekt de regering voorts te onderzoeken of hiervoor wellicht modulatie- of POP-gelden beschikbaar kunnen worden gesteld, en de Kamer hierover te berichten voor 1 maart 2009,

en gaat over tot de orde van de dag.

Atsma
Waalkens
Cramer

KST126238
00004-31700XIV-81
ISSN 0021-7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2008

Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 700 XIV, nr. 81

Motie Joop Atsma

Hoofdstuk: Bijlage I

P 4

Bijlage II Kengetallen buitengebieden

Breedband in Nederland	%	Aantal	Bron
# inwoners in NL		16.500.000	CPB
# huishoudens		7.242.000	CPB
% huishoudens die breedband kunnen krijgen	98,6%		CBS
# huishoudens die geen ADSL of Kabel kunnen krijgen		101.388	
# agrarische bedrijven (land en tuinbouw)		77.000	CBS
# zeevissers		270	CBS
# binnenschippers		2.700	CBS
Totaal # bedrijven		79.970	
Aantal bedrijven zonder ADSL of Kabel	33%	26.390	Raming
Aantal woon- en werk locaties (1)	50%	13.195	Raming
Afgerond # bedrijven locaties zonder ADSL of Kabel (2)		26.000	
Afgerond # huishoud locaties zonder ADSL of Kabel (3)		88.000	
Primaire doelgroep voor Platteland ook Breedbandland (4)		114.000	

- (1) Om dubbeltellingen te voorkomen, is een inschatting gemaakt van het aantal locaties waar zowel gewoond als gewerkt wordt. Dit aantal wordt in mindering gebracht op het totaal aantal huishoudens, omdat wordt aangenomen dat het bedrijfsmatige gebruik belangrijker is dan het privégebruik.
- (2) Voor het initiatief "Platteland ook Breedbandland" is dit de primaire doelgroep van bedrijven in de buitengebieden (de helft hiervan woont ook op deze locatie).
- (3) Voor het initiatief "Platteland ook Breedbandland" is dit de primaire doelgroep van huishoudens in de buitengebieden.
- (4) Totaal aantal locaties in buitengebieden waar het initiatief "Platteland ook Breedbandland" zich primair op richt.

Bijlage III “Ik kan nu eindelijk alles online regelen”

Artikel in Footprint, Nieuws en informatie over de satellietmarkt (nr. 24 – februari 2009).

“Ik kan nu eindelijk alles online regelen”

Agrariër Bauke Jan Bierma is blij dat hij eindelijk een goede internetverbinding heeft. “ASTRA2Connect is voor mijn bedrijf een zegen en het komt ook nog eens van boven!”

Bauke Jan Bierma kan niet meer zonder zijn ASTRA2Connect-terminal. Enkele maanden geleden was de agrariër uit de Flevopolder één van de eerste ondernemers die het ASTRA2Connect-systeem in gebruik nam. Daarvoor maakte Bierma gebruik van een inbelverbinding die hij typeert als “digitaal prehistorisch. Het is net alsof je op een kar op de snelweg rijdt, terwijl de rest van de wereld je met volle snelheid inhaalt.” ADSL en kabelinternet zijn voor hem niet beschikbaar en na een slechte en kostbare ervaring met UMTS is Bierma inmiddels helemaal in zijn nopjes met ASTRA2Connect.

Buitengebieden

Omdat veel agrariërs in buitengebieden opereren en in veel gevallen niet ontsloten kunnen worden via het DSL-netwerk, is Bierma van mening dat ASTRA2Connect essentieel is voor een efficiënte bedrijfsvoering. “Met de prehistorische inbelverbinding was het voor mij onmogelijk om bijvoorbeeld in te loggen bij het ministerie van Landbouw en online mijn gegevens door te geven bij de Dienst

Regelingen. Ik moest mijn aangifte altijd schriftelijk doen.” Dankzij de breedbandverbinding van ASTRA2Connect bespaart Bierma veel tijd. “Ik kan nu eindelijk alles veel sneller online regelen. Dat scheelt een hoop papierwerk.”

Modulatiegelden

Voor een moderne boer is snelle communicatietechnologie onontbeerlijk. Bauke Jan Bierma vindt dan ook dat de overheid in actie moet komen om de digitale witte vlekken te ontsluiten. In 2007 schreef Bierma al een brief naar het ministerie van Landbouw om het internetprobleem voor buitengebieden op de kaart te zetten en stelde daarbij voor de modulatie- of plattegrondontwikkelingsgelden in te zetten. Bierma hoopt dat dit alsnog gaat gebeuren.

“ASTRA2Connect is essentieel voor een efficiënte bedrijfsvoering”

Internet essentieel voor agrarische sector

Agrarisch ondernemer Bauke Jan Bierma noemt zes goede redenen waarom internettoegang essentieel is voor de land- en tuinbouwsector:

1. Wet- en regelgeving heeft een grote invloed op onze productie en productiesystemen. De communicatie kan eigenlijk alleen nog maar digitaal.
2. Het financiële verkeer is grotendeels gedigitaliseerd.
3. Proefveldverslagen, wetenschappelijke wetenswaardigheden, nieuwe voedingssystemen of andere toepassingen worden overal in de wereld getest en onderzocht. Het is van eminent belang snel over deze kennis te beschikken. Internet is daarbij essentieel.
4. Verkenningen voor aanschaf van nieuwe machines geschiedt digitaal.
5. Voor de afzet van producten is het nodig de markt en je concurrent te kennen. Internet is hierbij onontbeerlijk.
6. De volledige tracking en tracing: een voedingsproduct, geteeld in Nederland, is vanaf het zaadje in de grond tot aan de mond van de consument te traceren. Bemesting, gewasbescherming, planten en oogsten, alles is geregistreerd via internet.

Bijlage IV Subsidie-initiatief in Frankrijk

“Auvergne offers EUR 600 satellite internet subsidies”

Dec 11, 2008 (DMEUROPE via COMTEX) --

The region of Auvergne, France, has announced that it will provide up to EUR 600 of subsidies for homes without access to ADSL to install satellite internet equipment. The financing includes EUR 400 million for equipment and EUR 200 for installation costs. End users will be able to choose from among the service providers which have signed an agreement with the region, namely Nordnet, Viveole, Numeo and Satelsys. Even at the conclusion of the Auvergne Haut Debit broadband deployment project, some 0.4 percent of residents will not have high-speed internet services unless they opt for satellite.

Distributed for DMeurope.com via M2 Communications Ltd (www.m2.com)

Bijlage V Spaanse subsidie voor buitengebieden

Monday, April 11, 2005 Broadband Internet in Spain

The European Commission has approved the plan proposed by the Spanish government to encourage the provision of broad band Internet connection in some of Spain's remote rural areas. Brussels has even agreed to help finance the scheme.

Spain's socialist government wants broadband Internet access to be available in rural communities regarded as too remote to be profitable by Spanish telephone companies and internet providers. State subsidies of up to 26.3 million Euros and 120 million Euros of interest-free loans will be offered in an attempt to extend the availability of fast Internet access all over Spain.

After studying the plan to ensure that the subsidies would not represent a violation of the principle of fair competition within the telecommunications industry, the European Commission has decided that the subsidies offered within the "national plan to extend broad band access to rural and isolated areas" will only be used to finance the introduction of broadband in those places considered to be at a technological disadvantage because of their location or low population.

The call for tender was published on 22nd March and extends to all kinds of internet provider companies and technology (ADSL, cable, wireless, satellite...). Applications will be accepted until 23rd April.

Meer informatie

<http://www.bandaancha.es/EstrategiaBandaAncha/ProgramaExtensionBandaAnchaZonasRuralesAisladas/EnglshInformation/>

PEBA

National Program of Broadband Infrastructure Deployment In Rural And Isolated Areas, Promoted By The Ministry of Industry, Tourism and Commerce.

This Program, which finished on October 2008, was oriented to fund telecommunication operators to promote the coverage of broadband in countryside and isolated areas. The objective was to stimulate additional investments to provide these areas with broadband access at similar conditions to those available in urban areas. The covered areas were mainly allocated on countryside, remote industrial and residential zones. There was a close cooperation with local Administration and regional authorities throughout the length of this Program.

Access requirements

The minimum requirements for broadband access under this Program must fulfill the following aspects:

1. Minimum bandwidth: 256K/128K
  2. Fixed maximum prices: Initial quota of 39 € (subscription), and a monthly fee of 39 € during the 36 first months of contract.
  3. Technical features similar to those offered by broadband commercial services at urban areas .
- Areas with broadband and approved projects:

Approved projects

Having been selected by the PEBA Evaluation Commission in 2005, the approved projects received loans and subventions.

This funding was intended to investments in network infrastructures in order to satisfy broadband demand in uncovered areas.

The operators were required to guarantee the following points

- Any future demand of broadband coverage inside the designated areas would be attended
- Technological neutrality
- Conformity with competition rules
- Open network access to other operators.
- Fulfillment of EC criteria related to support by structural funds [SEC (2003) 895].

Meer informatie

<http://www.bandaancha.es/EstrategiaBandaAncha/ProgramaExtensionBandaAnchaZonasRuralesAisladas/EnglshInformation/>

Bijlage VI Breitbandstrategie der Bundesregierung (.DE)

Pressemitteilung

18.2.2009

Zu Guttenberg: "Unsere Breitbandpolitik schafft die Voraussetzung für mehr Investition und Wachstum"

Das Bundeskabinett hat heute die neue Breitbandstrategie der Bundesregierung beschlossen. Diese Breitbandstrategie hatte das Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie federführend erarbeitet. Ziel der Strategie ist es, dem Markt zusätzliche Impulse dafür zu geben, damit alle Haushalte und Unternehmen so rasch wie möglich mit leistungsfähigen Breitbandanschlüssen versorgt werden. Denn Breitbandnetze sind von erheblicher volkswirtschaftlicher und regionalpolitischer Bedeutung. Sie sind heute ebenso wichtig wie ein gut ausgebautes Straßen-, Schienen- oder Versorgungsnetz.

Der Bundesminister für Wirtschaft und Technologie, Dr. Karl-Theodor zu Guttenberg: "Die flächendeckende Versorgung unseres Landes mit leistungsfähigen Breitbandanschlüssen und der Aufbau von Netzen der nächsten Generation sind wichtige Voraussetzungen für eine schnelle Rückkehr zu wirtschaftlichem Wachstum und steigendem Wohlstand. Mit unserer Breitbandstrategie wollen wir darauf hinwirken, zeitnah eine solche flächendeckende und hochleistungsfähige Breitbandversorgung zu erreichen. Die Breitbandstrategie ist ein Maßnahmenpaket mit Durchschlagskraft. Wenn alle Beteiligten die Strategie nach Kräften unterstützen und die Maßnahmen gemeinsam von Bund, Ländern, Kommunen und Wirtschaft umgesetzt werden, schaffen wir die erforderlichen Anreize für Innovation, Investition und Wachstum und sichern damit unsere Wettbewerbsfähigkeit."

Die Ziele, die die Bundesregierung in der Breitbandstrategie formuliert, sind ambitioniert, aber realisierbar. Bis spätestens Ende 2010 sollen die heutigen Lücken in der Breitbandversorgung geschlossen und flächendeckend leistungsfähige Breitbandanschlüsse verfügbar sein. Bis 2014 sollen bereits für 75 Prozent aller Haushalte Anschlüsse mit Übertragungsraten von mindestens 50 Megabit pro Sekunde zur Verfügung stehen. Ziel ist, solche hochleistungsfähigen Breitbandanschlüsse möglichst bald flächendeckend verfügbar zu machen.

Die Breitbandstrategie enthält konkret vier Maßnahmenbündel, die einzeln und in ihrer Gesamtheit dazu beitragen, ein besseres Investitionsumfeld zu schaffen. Die Bundesregierung wird im Rahmen ihrer Strategie die Nutzung von Synergien beim Infrastrukturausbau vorantreiben, eine unterstützende Frequenzpolitik gewährleisten, sich für eine wachstums- und innovationsorientierte Regulierung einsetzen und im erforderlichen Umfang finanzielle Fördermaßnahmen auf den Weg bringen.

Insgesamt schlägt die Bundesregierung 15 Maßnahmen vor, die in den nächsten Wochen und Monaten mit hohem Einsatz vorangebracht werden. Dabei werden bestehende Infrastrukturen von Bundes- und Landesbehörden, Kommunen und privaten Unternehmen für den Aufbau einer leistungsfähigen Breitbandinfrastruktur für Dritte geöffnet und somit für den Aufbau der Breitbandnetze der Zukunft nutzbar gemacht. Die Frequenzen, die durch die Digitalisierung des Rundfunks frei geworden sind, sollen künftig teilweise (790 bis 862 MHz) für den Breitbandaufbau in ländlichen Gemeinden genutzt werden. Über die Formulierung von Regulierungsgrundsätzen etwa für Kooperationen beim Aufbau schneller Datennetze bzw. eine Risikoteilung wird die Planungsunsicherheit für die investierenden Unternehmen zu einer beherrschbaren Größe. Dort, wo der Markt selbst keine Lösungen bereitstellt, greifen gezielt die finanziellen Fördermaßnahmen aus dem Konjunkturpaket II sowie die Mittel aus den Gemeinschaftsaufgaben GAK (Verbesserung der Agrarstruktur und des Küstenschutzes) und GRW (Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur) einschließlich der bestehenden Förderprogramme der Länder.

Bundeswirtschaftsminister zu Guttenberg: "Durch die Maßnahmen versetzen wir alle Beteiligten in die Lage, möglichst eigenverantwortlich den Ausbau der Netze voranzutreiben. Wir greifen nur dort unmittelbar ein, wo diese Eigenverantwortlichkeit nicht greift. In der dadurch entstehenden Vielfalt von Lösungen, Technologien und Angeboten liegt der Schlüssel, unsere Ziele möglichst schnell und effizient zu erreichen."

Meer informatie

www.zukunft-breitband.de

Bijlage VII Verschillende typen breedbandaansluitingen

Typen internettoegang in Nederland	ADSL	Kabel	Satelliet	UMTS	Telefoon
Type verbinding	Vast	Vast	Draadloos	Draadloos	Inbel analoog/ ISDN
Aansluiting nodig op netwerk van	KPN	Kabelbedrijf	-	-	KPN
Afstand tot centrale negatieve invloed op performance	Ja (4)	Nee	-	Ja	Ja
Belangrijkste aanbieder(s)	KPN	Ziggo, UPC	Astra	KPN, Vodafone	KPN
Dekking in NL	98% (4)	95%	100% (2)	90%	98%
Breedband (Mbps)	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Keuze uit meerdere snelheden	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Beveiliging	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Allways online verbinding	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Meerdere PC's	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Optioneel draadloos LAN via router	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Gebruiksgemak	Goed	Goed	Goed	Goed	Slecht
Triple Play (data/voice/rtv)	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Kenmerk	Value for money	Value for money	2nd best na ADSL en Kabel	Duur en storingsgevoel	Traag en kostbaar
Gebruik van grafische applicaties	Goed	Goed	Goed	Matig	Matig
Minimale contractduur	1 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar
Opzegtermijn	1 maand	1 maand	1 maand	1 maand	1 maand
Gemiddelde investeringen eenmalig (1)	50	50	750	50	50
Maandelijkse vaste kosten (1)(2)	30 - 85	30 - 85	35 - 85	70 - 400	10
Maandelijkse variabele kosten	Geen	Geen	Geen	Dataverkeer (3)	Telefoontikken

- (1) Bedragen in euro inclusief BTW.
- (2) De belangrijkste voorwaarde is dat de schotel opgehangen kan worden en gericht op de A2C-satelliet. In de buitengebieden is daar bijna altijd wel een oplossing voor te vinden.
- (3) In de praktijk blijkt dat wanneer een agrariër UMTS voor het reguliere werk gebruikt, de kosten voor dataverkeer enkele honderden euro's per maand bedragen.
- (4) De afstand tot het ADSL-knooppunt is van invloed op de beschikbaarheid en de capaciteit van een ADSL-aansluiting (*zie ook uitleg bij Q&A's*).

Bijlage VIII Questions & Answers

Het probleem

1. *Is in Nederland sprake van 100% breedbanddekking?*

Nee. Nederland is binnen de Europese Unie een van de koplopers op het gebied van breedbanddekking. Er is echter nog altijd ongeveer 1,4 % van de Nederlandse gebieden (de witte vlekken) waar het niet mogelijk is om goede (snelle en betaalbare) aansluiting te vinden op breedband.

2. *Waar bevinden deze 'witte vlekken' zich?*

Deze gebieden zijn voornamelijk te vinden op het platteland in de minder dichtbevolkte buitengebieden.

3. *Waarom is het voor huishoudens en bedrijven in deze buitengebieden niet mogelijk toegang te krijgen tot breedbandinternet?*

In buitengebieden hebben ongeveer 115.000 huishoudens en bedrijven geen toegang tot het ADSL-, kabel- of glasvezelnetwerk. De investeringen en operationele kosten die nodig zijn om deze netwerken aan te leggen en daarmee ook deze buitengebieden te ontsluiten, wegen niet op tegen de te verwachten baten voor ADSL- en kabelbedrijven.

4. *Hebben huishoudens en bedrijven in de buitengebieden dan helemaal geen internetmogelijkheden?*

Jawel. Huishoudens en bedrijven kunnen via de telefoonlijn internetten. Deze verbinding is echter zeer traag en kostbaar in gebruik. Een andere optie is internet via UMTS. UMTS heeft als nadeel dat het een beperkt bereik heeft en dat de kwaliteit van de verbinding afneemt naarmate er een grotere afstand tussen de ontvanger en de centrale antenne is. Ten slotte dienen huishoudens en bedrijven die gebruik maken van UMTS extra te betalen voor dataverkeer.

5. *Wat voor hinder ondervinden deze huishoudens en bedrijven van het gebrek aan breedbandinternet?*

Bedrijven in buitengebieden zijn voor een goede bedrijfsvoering afhankelijk van snel internet. Dit geldt vooral voor agrarische bedrijven en daarvan zitten er veel in buitengebieden. Breedbandinternet stelt deze bedrijven in staat om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in de markt en snel informatie uit te wisselen met relevante actoren. Daarnaast is internet in onze maatschappij ook een platform geworden voor allerlei sociale activiteiten en educatie. Internet is dus ook bevorderlijk voor sociale cohesie.

Technologie / Oplossing

6. *Zijn er alternatieven om huishoudens en bedrijven aan te sluiten op breedband?*

Ja. Breedbandinternet via satelliet is dé oplossing om de buitengebieden te ontsluiten.

7. *Wat is 2-weg satelliet?*

Dat is een manier om via de satelliet breedbandinternet aan te bieden aan huishoudens en bedrijven. 2-weg betekent dat internetdata zowel up- als gedownload wordt via de satelliet. Via 2-weg satelliet is het ook mogelijk om digitale televisie en digitale telefonie te ontvangen. Doordat de satelliet 100% dekkingsgraad biedt, is deze oplossing bij uitstek geschikt voor buitengebieden.

8. *Wat is ASTRA2Connect?*

ASTRA2Connect (A2C) is een *always-on* breedbandinternet-oplossing via satelliet, ontwikkeld door ASTRA Broadband Services (ABBS), onderdeel van Europa's belangrijkste satellietaanbieder SES ASTRA. ASTRA2Connect biedt betrouwbaar breedbandinternet aan tegen een vaste prijs.

9. *Is internet via satelliet veilig en betrouwbaar?*

Wanneer de aansluiting professioneel is geïnstalleerd, is de beschikbaarheid vergelijkbaar met een goede ADSL- of kabelaansluiting.

10. *Wat is het voordeel van A2C?*

Er is geen telecom- of kabelaansluiting nodig. Aansluiting is praktisch overal mogelijk waar een PC staat en een stopcontact aanwezig is, dus ook in buitengebieden buiten bereik van DSL of kabel. Binnen een paar uur wordt de installatie gerealiseerd, tegen een vaste prijs. Ook hoeft er geen nieuwe infrastructuur te worden aangelegd, aangezien de satellietinfrastructuur al aanwezig en beschikbaar is.

11. *Zijn er meerdere aansluitmogelijkheden?*

Ja, er kan net als bij ADSL en kabel worden gekozen uit meerdere up- en down-snelheden. Afhankelijk van de snelheden zijn er drie soorten abonnementen beschikbaar. Via een router kunnen meerdere PC's worden aangesloten.

12. *Werkt de eDGI-applicatie via A2C?*

Ja, A2C is een standaard "transparante" internetaansluiting, die geen belemmeringen oplegt aan specifieke applicaties, dus ook niet eDGI.

13. *In hoeveel landen wordt internet via satelliet gebruikt?*

In bijna alle Europese landen is 2-weg satelliet beschikbaar. ASTRA2Connect wordt in tien Europese landen aangeboden via diverse providers, zoals Deutsche Telekom in Duitsland en France Télécom in Frankrijk.

14. *Hoeveel huishoudens en bedrijven maken al gebruik van internet via satelliet?*

De schattingen lopen uiteen van 50.000 tot 70.000 eind 2008 in Europa. Gezien de omvang van de witte vlekken in Europa (in sommige landen 30% van het aantal huishoudens) en de verdere groei van internet zal dit aantal de komende jaren nog sterk groeien.

15. *Zijn er ook nadelen aan internet via satelliet?*

Ja. Huishoudens en bedrijven die gebruik willen maken van breedband via satelliet worden geconfronteerd met hoge eenmalige kosten. De benodigde apparatuur (€ 500) en de installatie door een professionele monteur (prijs afhankelijk van moeilijkheidsgraad van de installatie) zorgen ervoor dat de gemiddelde installatiekosten € 750 bedragen. Dit staat in schril contrast met de installatiekosten van breedband via ADSL of kabel, waar deze kosten nihil zijn. Voor veel mensen in de buitengebieden is dit een te hoge financiële drempel.

16. *Worden huishoudens en bedrijven gecompenseerd in deze hoge installatiekosten?*

Ja en nee. Agrarische bedrijven die zijn aangesloten bij LTO (Commerce) krijgen een eenmalige korting van € 82,50 op de benodigde apparatuur. Desondanks blijft er dan toch een bedrag van € 617,50 open staan. Deze korting geldt echter niet voor bedrijven die niet zijn aangesloten bij LTO en voor huishoudens.

17. *Hoe zou deze financiële drempel verlaagd kunnen worden?*

Een eenmalige tegemoetkoming van de kant van de overheid in de kosten voor de apparatuur en installatie zou de financiële drempel sterk kunnen verlagen.

Bestuurlijk

18. *Waarom zou de overheid moeten subsidiëren?*

Het betreft hier een relatief kleine groep bedrijven en huishoudens (ongeveer 115.000) die geconfronteerd worden met hoge eenmalige kosten voor een breedbandaansluiting. Een snelle en betrouwbare internetverbinding is zakelijk en maatschappelijk gezien onontbeerlijk. De overheid heeft er ook voordeel bij dat zoveel mogelijk burgers en bedrijven de beschikking hebben over snel internet doordat overheidsgerelateerde toepassingen efficiënter en effectiever kunnen worden uitgevoerd. Door verdergaande digitalisering bij de overheid neemt de kans op fout aangeleverde of verzonden stukken aanzienlijk af.

19. Wat vindt de Nederlandse politiek van deze problematiek in de buitengebieden?

CDA Tweede Kamerlid Atsma heeft deze problematiek in de Tweede Kamer aan de orde gesteld. In december 2008 diende Atsma een motie in, waarin de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of een stimuleringsregeling in het leven kan worden geroepen voor agrarische ondernemers in de buitengebieden die willen investeren in breedbandinternet via satelliet. De motie werd door zowel de coalitiepartijen als de VVD en SGP gesteund. In verband met de reikwijdte van de problematiek, is besloten dat het Ministerie van Economische Zaken de opvolging van de motie zal behandelen.

20. Wat is de visie van de Europese Unie ten aanzien van dit probleem in de buitengebieden?

De Europese Commissie heeft aangegeven de breedbandkloof die bestaat in Europa te willen overbruggen. Zij heeft zich concreet ten doel gesteld om in 2010 100% breedbanddekking binnen de Europese Unie te garanderen. Om dit kracht bij te zetten, heeft de Europese Commissie het voornemen om € 1 miljard, in het kader van het Europese Economische Herstelplan, beschikbaar te stellen om de buitengebieden voor breedbandinternet te ontsluiten.

21. Wat doen andere overheden in Europa met internet via satelliet?

In vele landen wordt breedband via satelliet geaccepteerd als een volwaardige breedbandoplossing die vooral geschikt is voor de buitengebieden. In Frankrijk wordt bovendien subsidie door de overheid (€ 600 per huishouden) beschikbaar gesteld om de financiële drempel te verlagen. Ook in Duitsland wordt satelliet gezien als volwaardige breedbandinternet-oplossing en de Spaanse overheid heeft nationaal en regionaal financiële middelen beschikbaar gesteld om de buitengebieden voor breedbandtoegang te ontsluiten.

Subsidies

22. Welke mogelijkheden tot subsidie biedt de Europese Commissie?

De Europese Commissie overweegt in het kader van het Europese economisch herstelplan € 1 miljard beschikbaar te stellen voor de aanleg van breedbandinfrastructuur in buitengebieden. De Europese Raad zal hier naar verwachting voor april 2009 een besluit over nemen. Door een aanpassing in het Plattelandontwikkelingsplan (POP) voor 30 juni, zou Nederland aanspraak kunnen maken op dit vrijgekomen geld.

23. Zijn er bestaande mogelijkheden tot subsidie voor breedbandinternet via satelliet in Nederland?

Ja, binnen het huidige POP zijn er mogelijkheden. De ontwikkeling van breedband voor het platteland via de satelliet sluit voor een deel aan bij de bestaande maatregelen uit het POP. Dit zijn: maatregel 121 (de modernisering van landbouwbedrijven), maatregel 312 (steun voor micro-ondernemingen) en maatregel 321 (basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking). Daarnaast bieden de zogenaamde modulatiegelden ook mogelijkheden omdat breedbandinternet de economische slagkracht van het platteland verbetert.

Praktische informatie

24. Hoe kan de subsidie worden verleend?

In lijn met de 'innovatievoucher' die door het agentschap SenterNovem van het ministerie van Economische Zaken is uitgegeven, kan er voor worden gekozen om de 'Breedbandvoucher' in het leven te roepen. Huishoudens en bedrijven die recht hebben op een eenmalige tegemoetkoming kunnen deze bon inleveren bij een (satelliet)aanbieder naar keuze. Een bijkomend voordeel is dat op deze manier de marktwerking niet wordt verstoord.

25. Wie zou deze dienst moeten uitvoeren?

Het regiebureau POP is een bekende uitvoerende instantie op het platteland. Huishoudens en bedrijven weten dit bureau goed te vinden. Ook het agentschap van het ministerie van LNV, de Dienst Regelingen, zou kunnen toezien op een correct gebruik van de 'breedbandbon'.

26. Hoe kan misbruik worden voorkomen?

Doordat de gebieden waar ADSL- en kabelinfrastructuur afwezig is bekend zijn, is het mogelijk om via een postcodecheck te achterhalen of een aanvrager van een subsidie ook recht hierop heeft.

Alternatieven

27. *Is het gebruik van de "nieuwe" 2.6 GHz frequentie niet een goede oplossing?*

Deze frequenties moeten eerst nog geveild gaan worden en daarna gebruikt. De praktijk leert dat de eerste uitrol altijd in de meest rendabele gebieden plaatsvindt binnen 1 tot 2 jaar na gunning. De *echte* buitengebieden zijn de afgelopen decennia, toen het economisch redelijk tot goed ging, niet ontsloten voor breedband.

28. *Wat betekent het "digitaal dividend" initiatief van E-Plus en Ericsson voor het platteland?*

De initiatiefnemers noemen het een veldproef om te onderzoeken of het digitaal dividend bruikbaar is. De praktijk leert dat het bij een positieve uitkomst nog jaren duurt voordat er een commerciële, stabiele en veilige dienst op de markt komt.

29. *Hoe zit dat met ADSL en de afstand tot een centrale?*

De maximale upstream is 1 Mbit/s, de maximale downstream 7,8 Mbit/s (vaak afgerond tot 8 Mbit/s). De afstand tot de wijkcentrale is maximaal rond 8 km. Bij grotere afstand dan 4 km neemt de kwaliteit van het signaal - en daarmee de snelheid van de dataverbinding (Wet van Shannon-Hartley) - snel af.

30. *Is WiMax een alternatieve oplossing voor buitengebieden?*

WiMAX wordt ook vaak genoemd als alternatief voor breedband in de buitengebieden. Evenals UMTS heeft WiMAX het probleem dat de kwaliteit afneemt naarmate er een grotere afstand is tussen de ontvanger en de antenne. Voor buitengebieden is dit dus geen rendabele oplossing. Daar komt nog bij dat de benodigde frequenties nog geveild moeten worden.

Platteland *ook* Breedbandland

“Satelliet als breedbandoplossing
voor ons platteland”

Addendum 1

20 maart 2009

Achtergrond

Begin maart 2009 heeft satellietbedrijf ASTRA de notitie **Platteland ook Breedbandland** opgesteld ten behoeve van Kamerleden, de ministeries van LNV en EZ en andere belanghebbenden. Aanleiding voor de notitie was de breed gesteunde motie van CDA-Kamerlid Joop Atsma, waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken of er een stimuleringsmaatregel kan komen voor breedbandinternet via satelliet voor agrarische ondernemers die geen toegang hebben tot kabelinternet of DSL. Nadat aanvankelijk het ministerie van LNV verantwoordelijk was voor de opvolging van de motie, is vanwege de geconstateerde reikwijdte van de breedbandproblematiek besloten de verantwoordelijkheid te verleggen naar het ministerie van EZ.

De notitie Platteland *ook* Breedbandland gaat in op *het nut en de noodzaak* voor de naar schatting 114.000 agrarische ondernemingen en huishoudens, die niet op ADSL- of kabelinternet kunnen worden aangesloten (men spreekt ook wel over *witte vlekken*). Voor deze huishoudens is breedbandinternet via satelliet een goede en direct beschikbare oplossing. Datasnelheden die via de satelliet worden geleverd, zijn tot maximaal 2Mbps downstream. De maandelijkse vaste kosten liggen ongeveer 10% tot 25% hoger dan bij ADSL- en kabelinternet. Bovendien moet eenmalig een flinke investering worden gedaan die kan variëren van € 650 tot € 900. Vaak blijkt dit een te hoge financiële drempel te zijn. Reden voor de Tweede Kamer om in genoemde motie te pleiten voor een stimuleringsmaatregel. In de notitie Platteland *ook* Breedbandland is een voorstel voor een eenmalige subsidie van € 600 uitgewerkt; een oplossing die in andere Europese landen reeds is gerealiseerd.

Ook de Europese Commissie maakt zich sterk om de buitengebieden te voorzien van breedbandinternet en daarmee de slagkracht van het platteland te bevorderen. De Commissie noemt hierbij de satelliet expliciet als breedbandoplossing voor buitengebieden. Ook roept de Commissie lidstaten op gebruik te maken van het Platteland Ontwikkelingsprogramma (POP) om daarmee een *boost* te geven aan het economische en sociale leven op de plattelandsgebieden. In het Europees Economisch Herstelplan wil de Commissie bovendien één miljard euro extra uittrekken voor de ontsluiting van de buitengebieden. Naar verwachting zal de Europese Raad daar een positief besluit over nemen. Dit initiatief van de Europese Commissie biedt Nederland kansen om ook het platteland Breedbandland te maken.

Naar aanleiding van de notitie Platteland *ook* Breedbandland heeft ASTRA Benelux recentelijk gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen. Dit Addendum omvat naar aanleiding hiervan een overzicht van de actuele stand van zaken en relevante aanvullende informatie. Een exemplaar van de volledige notitie Platteland *ook* Breedbandland kan worden aangevraagd bij ASTRA Benelux via benelux@ses-astra.com of tel. 035-6254497

Aanvullende informatie

- Nut en noodzaak van het aansluiten van woon- en werklocaties in buitengebieden op breedbandinternet en de satelliet als beschikbare oplossing voor breedbandinternet in buitengebieden wordt door alle betrokken partijen erkend.

- Naast de noodzaak van een breedbandoplossing voor buitengebieden, wordt ook het belang van goede voorlichting over de toepassingsmogelijkheden en het juiste gebruik van breedband genoemd. **Voor betrokken bedrijven is het gebruik van breedband feitelijk een innovatie-inhaalslag, waarmee ze weer kunnen aansluiten bij het digitale peloton.** Het onder het ministerie van EZ ressorterende Syntens zou in het kader van het [Project Nederland Digitaal in Verbinding](#) voor meerwaarde kunnen zorgen.
- Een voucherregeling voor het toekennen van subsidie wordt alom verwelkomd als een eenvoudig en goed mechanisme: tegen lage kosten te implementeren en bekend bij agrariërs. Een fiscale regeling is genoemd als mogelijke aanvullende optie.
- Er blijken verschillende inzichten te bestaan over het precieze percentage Nederlandse huishoudens dat over een breedbandverbinding beschikt:
  - Minister van LNV Gerda Verburg stelt op 16 maart jl. in de "[geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad van 23 maart 2009](#)"¹ dat "99.9% van de Nederlandse huishoudens toegang heeft tot het breedband DSL-netwerk van KPN" en beperkt daarmee de omvang van de feitelijke problematiek.
  - Vertegenwoordigers van het ministerie van EZ stellen echter dat het door de minister van LNV genoemde percentage niet correct is. In een brief van 10 maart 2009 aan de Tweede Kamer ("[Elektronische communicatie en media: omroepdistributie en inrichting toezicht](#)") spreekt de staatssecretaris van EZ bovendien over een percentage van 98.25% van Nederlandse huishoudens met DSL-dekking.
  - In de notitie Platteland ook Breedbandland wordt op basis van recente cijfers van het CPB het aantal huishoudens met kabel- of DSL breedbandoplossingen op 98.6% geschat. Het ministerie van EZ beschouwt dit als een realistisch percentage.
- Tijdens de komende Landbouwrapport op 23 maart in Brussel zal de Europese Commissaris voor Landbouw onder meer de Mededeling van de Commissie over "betere toegang tot moderne ICT op het platteland" presenteren en toelichten. In deze Mededeling stelt de Commissie onder meer dat in Europa slechts 70% van de plattelandsbevolking toegang tot breedbandinternet heeft. De Commissie benadrukt hierin voorts haar doelstelling "breedbandtoegang voor iedereen" tegen 2010, als onderdeel van het Europees herstelplan voor de economie. **De Commissie schetst hoe zij haar eigen steunprogramma's hiervoor zal gebruiken en roept de lidstaten op om de financiering voor breedbandinfrastructuur in het kader van het herstelplan op een efficiënte en effectieve manier te gebruiken om het economische en sociale leven in plattelandsgebieden te stimuleren.** "Als de Raad het voorstel van de Commissie goedkeurt, kunnen de lidstaten vervolgens – indien gewenst – hun plattelandsontwikkelingsprogramma nog dit jaar wijzigen, daarbij uitgaande van de specifieke behoeften van de iedere afzonderlijke lidstaat of regio", aldus de minister van LNV in de "[geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad van 23 maart 2009](#)"¹
- Op uiterlijk 1 april 2009 zal het ministerie van EZ de motie Atsma beantwoorden.

Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen via benelux@ses-astra.com of telefoon 035-6254490. Mochten wij nieuwe relevante informatie ontvangen, dan zullen wij deze op vergelijkbare wijze met u delen.

---

¹ Van de minister van LNV aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 16 maart 2009

Platteland **ook** Breedbandland

“Satelliet als breedbandoplossing
voor ons platteland”

Addendum 2

27 maart 2009

Achtergrond

Op 20 maart 2009 is Addendum 1, als aanvulling op de notitie **Platteland ook Breedbandland** opgesteld door ASTRA en verspreid onder Kamerleden, de ministeries van LNV en EZ en andere belanghebbenden. Aanleiding voor de notitie was de breed gesteunde motie van CDA Kamerlid Joop Atsma, waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken of er een stimuleringsmaatregel mogelijk is voor breedbandinternet via satelliet voor agrarische ondernemers die geen toegang hebben tot kabelinternet of DSL.

De notitie Platteland ook Breedbandland gaat in op *het nut en de noodzaak* voor de naar schatting 114.000 agrarische ondernemingen en huishoudens, die niet op ADSL- of kabelinternet kunnen worden aangesloten (men spreekt ook wel over *witte vlekken*). Ook wordt een voorstel gedaan over de wijze waarop een eenmalige stimuleringsmaatregel efficiënt en effectief kan worden toegepast.

Om de voorgestelde maatregel in zijn geheel uit te voeren is ongeveer € 34 miljoen over een periode van 3 jaar. Daarmee kunnen alle veelal agrarische bedrijven en huishoudens in de buitengebieden die dat willen versneld worden aangesloten op breedband (57.000 locaties). Het voorgestelde eenmalige subsidiebedrag per locatie bedraagt € 600.

Op basis van recente ontwikkelingen en vragen van belanghebbenden is Addendum 2 opgesteld. Een exemplaar van de hele notitie kan worden aangevraagd bij benelux@ses-astra.com of tel. 035 - 6254490.

De verwachting is dat het ministerie van EZ de motie Atsma uiterlijk op 1 april 2009 zal beantwoorden.

Aanvullende informatie

- *Is er extra geld voor breedband op het platteland?*
Ja, de Europese Raad heeft het voorstel van de Commissie goedgekeurd en 1,02 miljard Euro extra beschikbaar gesteld voor breedband op het Europese platteland. **Voor Nederland komt daardoor 5,5 miljoen euro extra beschikbaar**, als aanvulling op andere bestaande subsidiemogelijkheden.
- *Hoe staat deze 1 miljard euro extra ten opzichte van de motie Atsma?*
Dit besluit versterkt het nut en de noodzaak om versneld "de breedbandtoegang voor iedereen" tegen 2010 te realiseren, als onderdeel van het Europees herstelplan voor de economie.
- *Is er sprake van marktverstoring als er een stimuleringsmaatregel voor het platteland komt?*
  - Nee, een voucherregeling (breedbandbon) geeft de ontvanger de vrijheid om zelf te bepalen of, wanneer en hoe die er gebruik van wenst te maken. Het is daarom verstandig deze stimuleringsmaatregel te koppelen aan een periode van bijvoorbeeld 2 of 3 jaar.
  - De belangrijkste nationale breedbandaanbieders (KPN, UPC en Ziggo) hebben meer dan 15 jaar de tijd gehad om de 'witte gebieden' op ADSL- en kabelinternet aan te sluiten. De term verstoring is hierdoor niet van toepassing.
  - De markt is al voor bijna 99% verdeeld door de bij het vorige punt genoemde partijen. Het gaat bij dit voorstel slechts over maximaal 1.6% van de markt.

- *Is er sprake van een verplichte technologiekeuze?*

Nee, daar is geen sprake van, omdat gebruik wordt gemaakt van een voucherregeling (breedbandbon). De ontvanger bepaalt zelf hoe de voucher wordt besteed. Door clustering kan de vraag worden gebundeld en kunnen ontvangers gezamenlijk een of meerdere aanbieders benaderen voor een aanbieding. Elke aanbieder kan inspelen op een specifieke vraag of vraagbundeling.

- *Waarom zijn de eenmalige kosten bij satellietinternet (gemiddeld € 750) veel hoger dan bij ADSL- of kabelinternet (meestal gratis)?*

Dit heeft te maken met het schaalvoordeel van ADSL- en kabelinternet én de installatiekosten.

1. De benodigde randapparatuur (modems) wordt bij ADSL en kabel in veel grotere aantallen (tientallen miljoenen) geproduceerd en geïnstalleerd en daardoor zijn de gemiddelde ontwikkelkosten per modem zeer laag. Bij satelliet ligt het aantal modems ruim factor 100 lager en de gemiddelde ontwikkelkosten per modem daardoor ruim factor 100 hoger.
2. De installatie is moeilijker en duurder omdat de aansluiting niet zoals bij ADSL- en kabelinternet standaard en meestal gratis op de gewenste locatie (in huis of bedrijf) wordt afgemonteerd. Bij satelliet is de gebruiker zelf verantwoordelijk voor het ontvangstdeel (de schotel en 2-weg LNB) en het aansluittraject (bekabeling vanaf schotel naar de gewenste plek). Het installeren is specialistisch werk dat bij voorkeur uitgevoerd dient te worden door een ervaren installateur. Deze kosten bedragen gemiddeld € 250.

Anderzijds gelden als belangrijke overwegingen dat de investeringen in de benodigde satellietinfrastructuur al zijn gedaan, de benodigde randapparatuur beschikbaar is en de satelliet 100% breedbanddekking in buitengebieden garandeert.

- *Is de beschikbaarheid van breedband via satelliet goed?*

De beschikbaarheid is minimaal vergelijkbaar met een goede ADSL- of kabelinternetaansluiting.

De beschikbaarheid van de satelliet backbone is 99.99% en dat is in vergelijking met vaste infrastructuur ook zeer goed. Slechte weersomstandigheden, zoals sneeuw, kunnen invloed hebben op de beschikbaarheid. De kwaliteit van de ontvangstinstallatie (schotel, kabelmodem inclusief de bekabeling naar de pc en de stroomvoorziening) bepaalt feitelijk de effectieve beschikbaarheid voor een gebruiker.

- *Is vraagbundeling bij satelliet mogelijk?*

In meerdere Europese landen hebben stimuleringsmaatregelen ervoor gezorgd dat naast de traditionele breedbandaanbieders satelliet op beperkte schaal succesvol wordt aangeboden in rurale gebieden.

- *Komen hogere snelheden voor satelliet beschikbaar?*

Ja, afhankelijk van de vraag zal dit beschikbaar worden gesteld. In andere Europese landen wordt 2Mbps al geleverd en wordt naar nog hogere snelheden gekeken. Bij voldoende vraag kan dit ook in Nederland worden gerealiseerd.

Platteland *ook* Breedbandland

“Satelliet als breedbandoplossing
voor ons platteland”

Addendum 3

9 april 2009

Achtergrond

Dit is Addendum 3 d.d. 9 april 2009 als aanvulling op de notitie **Platteland ook Breedbandland** opgesteld door ASTRA en verspreid onder Kamerleden, de ministeries van LNV en EZ en andere belanghebbenden.

Addendum 1 gedateerd 22 maart en Addendum 2 gedateerd 27 maart. Aanleiding voor de notitie was de breed gesteunde motie¹ van CDA Kamerlid Joop Atsma, waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken of er een stimuleringsmaatregel mogelijk is voor breedbandinternet via satelliet voor agrarische ondernemers die geen toegang hebben tot kabelinternet of DSL.

De notitie Platteland ook Breedbandland gaat in op *het nut en de noodzaak* voor de naar schatting 114.000 agrarische ondernemingen en huishoudens, die niet op ADSL- of kabelinternet kunnen worden aangesloten (men spreekt ook wel over *witte vlekken*). Ook wordt een voorstel gedaan over de wijze waarop een eenmalige stimuleringsmaatregel efficiënt en effectief kan worden toegepast.

Om de voorgestelde maatregel in zijn geheel uit te voeren is ongeveer €34 miljoen over een periode van 3 jaar. Daarmee kunnen alle veelal agrarische bedrijven en huishoudens in de buitengebieden die dat willen versneld worden aangesloten op breedband (57.000 locaties). Het voorgestelde eenmalige subsidiebedrag per locatie bedraagt €600.

Op basis van recente ontwikkelingen en vragen van belanghebbenden is Addendum 3 opgesteld. Een exemplaar van de hele notitie kan worden aangevraagd bij benelux@ses-astra.com of tel. 035 - 6254490.

De toezegging van EZ was om voor 1 april 2009 de motie van een reactie te voorzien. De verwachting is dat het ministerie van EZ de motie Atsma voor 1 mei 2009 zal beantwoorden, dit is nog niet formeel bevestigd door EZ.

Het dossier Platteland ook Breedbandland is online te vinden via deze link:

<http://www.ses-astra.com/consumer/nl/ASTRA2Connect/index.php>

Aanvullende informatie

- *Is er extra geld voor breedband op het platteland?*

Ja, in het Verslag Landbouw- en Visserijraad van 23 maart 2009 (brief d.d. 3 april 2009 van minister Gerda Verburg aan de Voorzitter van de Tweede Kamer) wordt bevestigd dat er 1,02 miljard euro extra beschikbaar komt, in de vorm van verhoging van de nationale enveloppen. Nationale cofinanciering van 25% is verplicht. Het totaalbedrag komt daardoor op 7,1 miljoen euro (5,2 miljoen² extra in het kader van het Europees Economisch Herstelplan en 1.8 miljoen euro als cofinanciering). Breedband is een van de bestedingsdoelen.

---

¹ Motie TK 31700 XIII, nr 81 (Atsma) in behandeling bij het ministerie van EZ (portefeuille van Staatssecretaris Frank Heemskerk).

² Mogelijk wordt dit bedrag nog bijgesteld tot 5,5 miljoen, waardoor het totale bedrag op 7,4 miljoen euro komt.

- *Zijn er ook extra modulatiegelden beschikbaar?*

De minister van LNV heeft tijdens een recent AO Moties en Toezeggingen aangegeven dat in de brief over uitwerking Health Check ingegaan zal worden op de extra modulatiegelden voor de verdere verspreiding en toepassing van breedbandinternet. Deze brief wordt voor 1 mei naar de Tweede Kamer gestuurd.

- *Zijn er fiscale aftrekmogelijkheden voor breedband?*

De belastingdienst kent **Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek** voor ondernemers. De belastingdienst wil/kan niet bevestigen of de aanschaf (500 euro) en de installatie (gemiddeld 250 euro) van satellietbreedband daar onder valt. Indien dit wel het geval is, dan varieert de investeringsaftrek van 0% tot 25%. Anders geformuleerd: de agrariër moet deze investering 100% voorfinancieren en kan achteraf misschien tot maximaal 25% fiscaal aftrekken. Conclusie: minimaal 75% blijft voor rekening van de agrariër.

Meer informatie:

http://www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_investeren/ondernemen_investeren-11.html#P106_13625

- *Presentatie Bauke Jan Bierma in Turijn 2 en 3 april 2009 bij EC Conferentie "Broadband and EU action in the recovery plan".*

Bijgevoegd is de Engelstalige presentatie die op 3 april 2009 is gehouden door agrariër en breedbandgebruiker Bauke Jan Bierma. Aanwezig waren vooral Europese en nationale beleidsmakers, vertegenwoordigers vanuit de telecommunicatie-industrie en mensen uit de praktijk, zoals Bauke. *Het nut en de noodzaak* stonden bij de aanwezigen niet meer ter discussie, de nadruk lag op de implementatie van breedband in de rurale gebieden en de wijze waarop additionele financiële middelen ingezet kunnen worden.

- *Specifieke breedbandvoorlichting voor agrariërs*

Met Syntens is overleg gevoerd over aanvullende ondersteuning bij het aansluiten van agrariërs in de buitengebieden op breedband. Duidelijk is dat Syntens alle basiskennis in huis heeft ten gevolge van het project "Nederland Gaat Digitaal" (NDG), in de periode 2003 – 2006 uitgevoerd in opdracht van het ministerie van EZ. Het is een overweging om deze waardevolle kennis en ervaring van Syntens te hergebruiken, als onderdeel van de breedbandbon.

- *Versnellen van informatie- en geldstromen tussen overheden en agrariërs*

Door de informatiestromen tussen agrariërs en overheden digitaal via breedband af te wikkelen ontstaat een efficiëntere en effectievere administratieve keten, op basis waarvan beslissingen sneller kunnen worden genomen en opgevolgd. Dit is een win-win situatie voor alle betrokkenen.

- *Is satellietbreedband bruikbaar bij calamiteiten?*

Ja, dit wordt steeds meer gezien als een waardevolle aanvulling op bestaande calamiteitsvoorzieningen. Het grote voordeel is dat satellietbreedband overal beschikbaar is, ook op plekken waar (tijdelijk) geen mobiele of vaste communicatiemiddelen beschikbaar zijn. Door het te combineren met voer- of vaartuigen kan de beschikbaarheid van noodzakelijke communicatie flexibel worden vergroot. In de bijgevoegde Astra2Connect brochure worden enkele voorbeelden kort beschreven.